

1. *Ricinus communis* L. — skočec obecný
Tab. 83/1

Ricinus communis LINNAEUS Sp. Pl. 1007, 1753.

Jednoleté, zelené až slabě hnědočervené byliny zpravidla se sivozeleným nádechem. Lodyhy silné, až 5 m vys., přímé, duté. Čepel v obrysu okrouhlá až široce vejčitá, 10–50 (–100) cm dl., dlanitodílná až dlanitoklaná s jednotlivými úkrojkami vejčitými, nepravidelně zubatými, tuhá, lysá; řapíky zpravidla stejně dl. jako čepel nebo kratší; palisty krátké (až 2 cm dl.) pochvovitě srostlé, záhy opadavé. Květenství ± přímá, až 30 cm dl., s trojúhelníkovitě kopinatými až vejčitými, 5–8 mm dl., blanitými, opadavými listeny; samčí květy až 2 cm v průměru na 2 cm dl. stopkách s kalichem na bázi srostlým; kališní ušty 3–5, vejčité až trojúhelníkovitě vejčité, až 1 cm dl., špičaté, žlutavě zelené, opadavé; samičí květy ± stejně velké, s podobným kalichem jako květy samčí; semeník vejcovitý až téměř kulovitý s 3 červenými 0,5–1,0 cm dl., volnými nebo na bázi srostlými

čnělkami. Tobolky ± kulovité až šir. vejcovité, 1–2 (–3) cm dl., 1,0–1,5 (–2,0) cm šir., roztr. různě dlouze ostnitě, vz. lysé, za zralosti semena s praskotem z tobolek vymršťována; semena nejčastěji podlouhle vejcovitá, zploštělá, zpravidla hnědá až tmavohnědá, černě mramorovaná, vzácněji až světle hnědá bez černých skvrn, hladká, lesklá, s dvoulaločným masíčkem. VI–VIII. Tf.

2n = 20 (extra fines)

Pěstován v parcích a zahradách jako ozdobná rostlina pro svůj pěkný vzrůst a zabarvené velké listy. Zimu však v našich podmínkách nepřetrvává. Vzácně zplaňuje. Skočec je prastarou užitkovou rostlinou pěstovanou především v subtropických a tropických oblastech pro olejnatá semena obsahující 20 % bílkovin, 40–70 % ricinového oleje, ale i toxický protein ricin, způsobující aglutinaci červených krvinek a pyridinový alkaloid ricinin aj. Olej se získává lisováním; povařením s vodou se zbavuje jedovatých látek. Používá se nejen ve farmaceutickém a kosmetickém průmyslu, ale i k technickým účelům.

Ordo *Thymelaeales* — vrabečnicotvaré

78. *Thymelaeaceae* Juss. — vrabečnicovité*)

Syn.: *Daphnaceae* ST-HIL.

Lit.: GILG E. (1894): *Thymelaeaceae*. In ENGLER A. et PRANTL K., Die natürlichen Pflanzenfamilien 3/6a: 216–245. Leipzig. — FURRER E. (1926): *Thymelaeaceae*. In: HEGI G., Illustrierte Flora von Mitteleuropa 5/2: 698–727. München. — DOMKE W. (1934): Untersuchungen über die systematische und geographische Gliederung der *Thymelaeaceae*. *Bibl. Bot.* 111: 1–151. — FUCHS A. (1938): Beiträge zur Embryologie der *Thymelaeaceae*. *Österr. Bot. Z.* 87: 1–41. — HEINING K. H. (1951): Studies in the floral morphology of the *Thymelaeaceae*. *Amer. J. Bot.* 38: 113–132. — TAN K. (1980): Studies in the *Thymelaeaceae* I. Germination, seedlings, fruits, seeds. *Not. Roy. Bot. Gard. Edinburgh* 38: 148–164.

Jednoleté byliny nebo vytrvalé keře. Listy střídavé, jednoduché, celokrajné, bez palistů, žilnatina zpěřená. Květy v koncových nebo úžlabních svazečcích, oboupohlavné, pravidelné, 4četné; bazální části srůstají v češuli; kališní lístky obvykle 4, korunovitě zbarvené; koruna chybí; tyčinek 8 ve dvou kruzích po 4, vetknuté v hor. části češule, prašníky introrzní, pylová zrna periporátní; semeník svrchní, jednopouzdrý, nesrůstající s češulí, z 1 plodolistu; 1 obrácené dvouobalné vajíčko, zárodek přímý se 2 dělohami; placentace apikální, gyneceum parakarpní (pseudomonomerní). Plod peckovice nebo nažka. Semena s tenkým či zcela nevyvinutým endospermem. — Asi 54 rodů (700 druhů), převážně v subtropích Afriky, Asie a Austrálie.

- 1a Vytrvalé keře; květy trubkovité, růžové až fialovorůžové (vz. bílé), vonné, opadavé; plod peckovice
..... 1. *Daphne*
b Jednoleté byliny; květy džbánkovicité, drobné, žlutozelené; plod nažka uzavřená ve vytrvávající češuli
..... 2. *Thymelaea*

1. *Daphne* L. — lýkovec

Daphne LINNAEUS Sp. Pl. 356, 1753. — Syn: *Mezereum* (S. F. GRAY) C. A. MEYER Bull. Cl. Phys.-Math. Acad. Imp. Sci. Saint-Petersburg, ser. 2, 1: 356, 1843. — *Thymelaea* MILL. Gard. Dict., ed. 4, sine p., 1754 p. p. min.

*) Zpracoval A. Čvančara

Tab. 83: 1 *Ricinus communis*, 1a — semena, 1b — samčí část květenství.

Lit.: KESSLER K. (1898): Die Arten der Gattung Daphne aus der Section Daphnanthes. Bot. Jb. 25: 29–125. — DOMIN K. (1939): Lýkovec vonný (*Daphne cneorum* L.) a jeho ochrana. Věda Přír. 20: 196–198. — HAMAYA T. (1963): Taxonomical notes on *Daphne* (Thymelaeaceae). Acta Horti Gothoburg. 26: 63–99. — VESELÝ J. (1968): O lýkovicích. Ochr. Přír. 2: 39. — BRICKELL C. D. et MATHEW B. (1976): *Daphne*, the genus in the wild and in cultivation. Woking. — HALDA J. (1976): Lýkovec. Skalky-Skalničky. Zprav. Kl. Skalnič. Brno, 11–68. — VASILČENKO T. I. (1981): Bolšoj žiznennyj cikl *Daphne cneorum* (Thymelaeaceae) v uslovijach pastbiščnogo i zapovednogo režimov. Bot. Ž. 66: 1266–1275. — MELNIK V. I. (1986): Rasprostraněnije i sovremennoje sostojanije *Daphne cneorum* (Thymelaeaceae) na Ukraine. Bot. Ž. 71: 52–57.

Keře s bohatě větvenými, mělce kořenujícími kořeny. Větve pevné, pružné, vzpřímené nebo poléhavé a vystoupavé; mladé větve chlupaté, starší lysé. Listy podlouhle obvejčité až kopinaté, krátce řapíkaté až téměř přisedlé, zpravidla nahloučené v koncové části větévek, opadavé nebo vytrvávající. Květy v postranních nebo koncových svazečcích, přisedlé nebo krátce stopkaté, nachově fialové až fialově růžové, vz. bílé, silně vonné; stopky květní chlupaté; češule trubkovitá, opadavá; kališní cípy rozložené; blizna přisedlá; nektarium podplodní, prstencovitě. Plod peckovice. — Asi 70 druhů v mírném a subtropickém pásu Eurasie a s. Afriky. — Entomogam. Endozoochor.

- 1a Vzpřímené keře rozkvétající před rašením listů; květy v postranních 3–5květých svazečcích; listy opadavé, na okraji brvitě, světle zelené; plody dužnaté, jasně červené. . . . . **1. *D. mezereum***
 b Nízké poléhavé keře; květy v koncových 4–10květých svazečcích; listy neopadavé, lysé, kožovité; plody zasychavé, žlutohnědé . . . . . **2. *D. cneorum***

1. *Daphne mezereum* L. — lýkovec jedovatý
 Tab. 84/1

Daphne mezereum LINNAEUS Sp. Pl. 356, 1753. — Syn.: *Thymelaea mezereum* (L.) SCOP. Fl. Carniol., ed. 2, 1: 276, 1771. — *Thymelaea praecox* GILIB. Exerc. Phytol. 1: 7, 1792, nom. inval.

Exsikáty: TAUSCH Herb. Fl. Bohem., no 1455. — Extra fines: CALLIER Fl. Siles. Exs., no 1151. — Fl. Hung. Exs., no 761, I, II. — Fl. Siles. Exs., no 159. — Pl. Bulg. Exs., no 271.

Vzpřímené keře 30–100 (–150) cm vys. Mladé větve zelenavě hnědé, hustě přitiskle chlupaté až plstnaté, starší postupně olysávající. Listové pupeny špičaté, kryté vejčitými, zelenými nebo zelenohnědými, na vrcholu červenohnědými, na kraji brvitými šupinami; květní pupeny tupé, kryté hnědými nebo hnědočervenými, na okraji brvitými šupinami. Listy opadavé, vyvíjející se až po květech, více nahloučené na koncích větví, krátce řapíkaté, podlouhle obvejčité, obkopinaté až kopinaté, tupě špičaté, 6–10 (–12) cm dl., (0,5–) 1,0–2,0 (–2,5) cm šir., celokrajné, pouze na okraji u mladých listů hustě, u starších řídce brvitě, na líci zelené, na rubu šedo-zelené až modrozelené. Květy v postranních svazečcích po 2–3 (–5) v paždí opadlých loňských listů, přisedlé, silně vonné; češule 5–8 (–10) mm dl., 1–3 mm šir., na bázi slabě rozšířená, vně hustě přitiskle chlupatá; kališní cípy 5–6 mm dl., 3–5 mm šir., eliptické až vejčité, na vnější straně na bázi přitiskle chlupaté, na vrcholu lysé, spolu s češulí růžové až fialovorůžové, vz. bílé; prašníky žluté, 0,8–1,0 mm dl., nitky hor. kruhu tyčinek nepatrně delší než dol. kruhu, 0,5–0,6 mm dl.; blizna paličkovitá, 0,6–0,8 mm v průměru, lysá; seme-

ník lysý. Plod dužnatá, jasně červená nebo vz. žlutá vejcovitě kulovitá nebo vejcovitá peckovice, 5–8 mm v průměru; pecka černohnědá, kulovitá nebo vejcovitě kulovitá, 4–6 mm v průměru. II–IV. Ff. Tox.

2n = 18 (ČR: 64a. Průh. ploš., 97. Hr. Jes.)

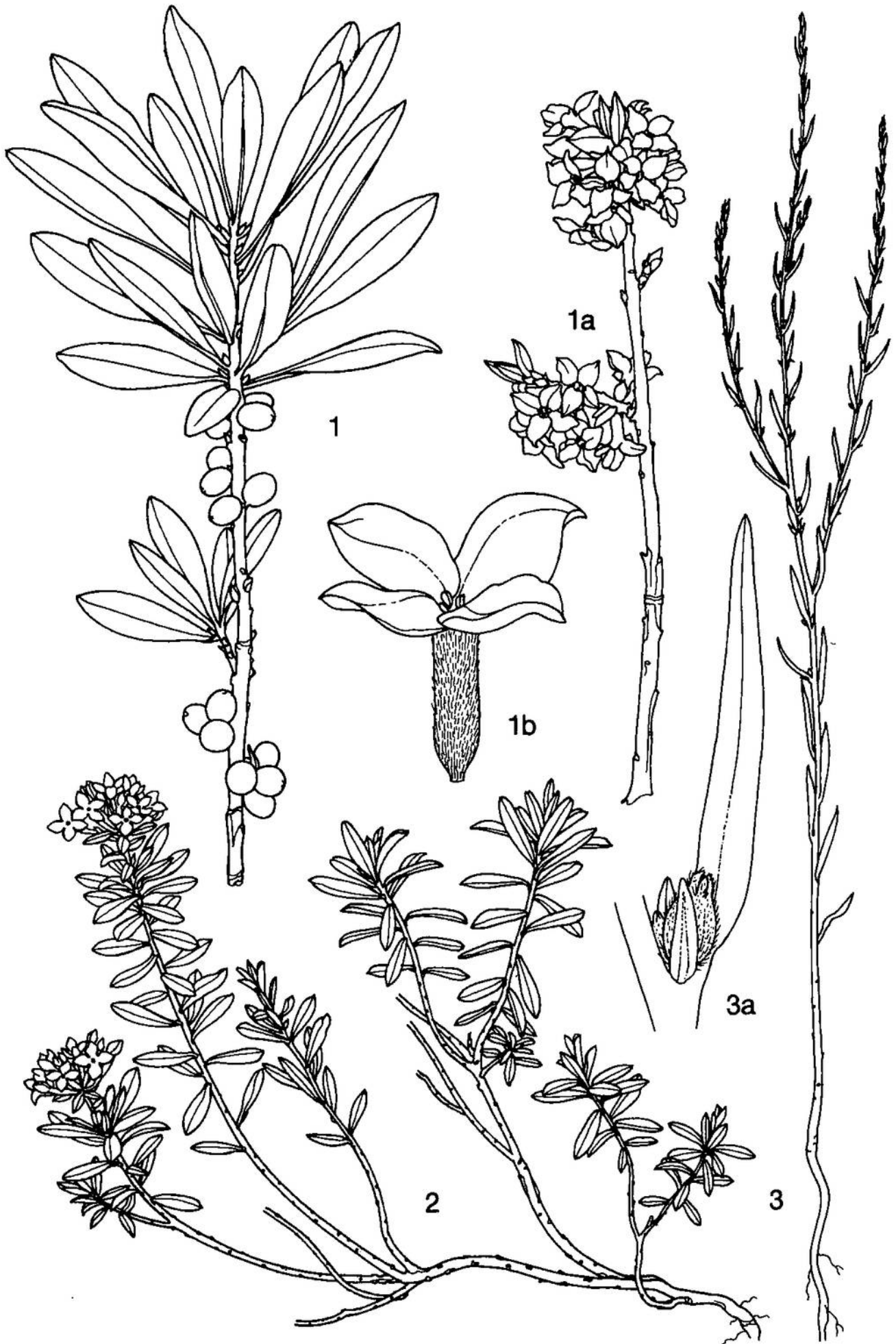
Ekologie a cenologie: Stinné až polostinné listnaté a smíšené lesy; květnaté (často vápnomilné) bučiny, dubohabřiny, suťové a roklínové lesy, lesní prameniště, horské vysokobylinné nivy v chráněných polohách karů. Na čerstvě vlhkých, humózních, kamenitých, hlinitých až jílovitých, živinami bohatých půdách. Má vyšší nároky na vzdušnou vlhkost. V nižších polohách se chová jako stínomilná, ve vyšších (subalpínských) jako světlomilná dřevina. Optimum výskytu ve společenstvech svazu *Fagion* (diagnostický druh podsvazu *Cephalanthero-Fagenion*), rovněž diagnostický druh svazu *Dryopteridi-Athyrium* (zde zvl. v asociaci *Daphno mezerei-Dryopteridetum* SÝKORA et ŠTURSA 1973), dále ve společenstvech svazů *Tilio-Acerion*, *Carpinion*, *Alno-Ulmion* (zde převážně v podsvazu *Alnenion glutinoso-incanae*).

Rozšíření v ČR: Roztroušeně až vzácně na většině území, s těžištěm rozšíření v mezofytiku. V Českém termofytiku roztroušeně, v Panonském termofytiku velmi vzácně, v oreofytiku častější. Převážně v kolinním až submontánním stupni a v karech; v planárním stupni velmi vzácně, v montánním zřídka (min.: Hřensko, údolí Kamenice, 130 m; max.: Krkonoše, Čertova zahrádka, 1300.) § — Mapy: SLAVÍK FKS 1990: 164.

T: 1. Doup. pah. (Rašovice), 3. Podkruš. pán., 4. Loun.-

Tab. 84: 1 *Daphne mezereum*, za plodu, 1a — za květu, 1b — květ. — 2 *D. cneorum*. — 3 *Thymelaea passerina*, 3a — plod.

[Tab. 84] 355

lab. střed., 5. Terez. kotl. (les Myslivna u Libochovic; Bohušovice nad Ohří), 6. Džbán, 7. Středočes. tab. (Debeřské údolí u Peruce; Šebín u Peruce; vrch Říp u Roudnice nad Labem), 8. Čes. kras, 9. Dol. Povlt. (Praha, vrch Petřín), 12. Dol. Pojiz., 13. Rožd. pah., 14. Cidl. pán., 15. Vých. Pol., 16. Znoj.-brn. pah., 19. B. Karp. step. (Vlčnov), 20. Jihomor. pah. (Malé Strany u Komofan), 21. Haná. — M: [chybějí údaje z fyt. o. 23. Smrč., 38. Bud. pán., 48. Luž. kotl., 72. Zábř.-unič. úv., 83. Ostr. pán.]. — O: 85. Kruš. hory (Fláje; mezi Jáchymovem a Klínovcem), 86. Slavk. les (Kladská, původní?), 87. Brdy, 88. Šum. (pouze b. Šum. pláně, d. Boub.-stož. hor., f. Želnav. hor., g. Hornovlt. kotl.), 91. Žďár. vrchy, 92. Jiz. hory, 93. Krk., 94. Tepl.-ad. sk. (hrad Adršpach), 95. Orl. hory, 96. Král. Sněž., 97. Hr. Jes., 98. Níz. Jes., 99. Mor.-slez. Besk. (Řečica u Starých Hamrů).

Celkové rozšíření: Evropa, kromě nejsevernější (po 69° s. šířky); v Asii od Uralu po jezero Bajkal. Izolované arely na Kavkaze, v s. Íránu, na Altaji a v z. Číně. — Mapy: MEUSEL et al. 1978: 296; BROWICZ Atlas rozmieszczenia drzew i krzewów w Polsce 23: 132, 1977.

Význam: Obsahuje toxické diterpenoidní alkoholy dafnetoxin, mezerein aj., které mají také karcinogenní aktivitu, a kumariny dafnetin, dafnoretin a jejich glykosidy. Jedovaté sloučeniny se hromadí zejména v plodech, ale jsou přítomny i ve vegetativních částech. Přítomnost kumarinů prozrazuje nápadná vůně květů. Často pěstován v zahradách jako okrasný keř pro časné ozdobné a vonné květy v mnoha kultivarech. Bělokvěté rostliny se žlutavými plody bývají hodnoceny na úrovni druhu až kultivaru (*D. albiflora* J. P. WOLFF; *D. mezereum* var. *albida* MEISSNER; *D. mezereum* var. *alba* AIT.; cv. Alba; cv. Albiflora). V kultuře poměrně časté kultivary s většími květy, plnokvěté nebo rozkvétající již na podzim.

2. *Daphne cneorum* L. — lýkovec vonný

Tab. 84/2

Daphne cneorum LINNAEUS Sp. Pl. 367, 1753. — Syn.: *Thymelaea cneorum* (L.) SCOP. Fl. Carniol., ed. 2, 1: 257, 1771. — *Daphne odorata* LAM. Fl. Franç. 3: 222, 1779, nom. illeg. — *Daphne verlotii* GR. et GODR. Fl. Fr. 3: 59, 1855.

Exsikáty: PETRAK Fl. Bohem. Morav. Exs., no 761. — TAUSCH Herb. Fl. Bohem., no 1456. — Extra fines: Fl. Exs. Austro-Hung., no 2282. — Fl. Hung. Exs., no 59. — Fl. Exs. Bulg., no 374.

Vždyzelené nízké keře, 10–30 cm vys. Větve dlouhé, tenké, větvené, poléhavé, na konci vystoupavé, kořenující, oblé, v mládí hustě pýřité, starší olysalé, hnědé. Pupeny vrcholové; na každém výhonu vždy jeden kulovitý vícešupinný pupen; obalné šupiny střechovitě se kryjící; vnější šupiny kopinaté, zelené, na vrcholu zelenohnědé, na bázi na okraji brvitě; vnitřní šupiny vejčité s krátkou nasazenou špičkou, s temně červeným okrajem a vrcholem, od báze až ± do poloviny na okraji brvitě. Listy nahloučené na koncích větví, neopadavé, přisedlé, úzce kopinaté až úzce obvejčité, na

vrcholu zaokrouhlené, někdy s nasazenou krátkou špičkou, (8–) 10–14 (–16) mm dl., (2–) 3–5 mm šir., kožovité, lysé sytě zelené. Květy v koncových 4–10květých svazečcích; květní stopky velmi krátké, hustě chlupaté; listeny podobné listům, ± zděli češule, 6–10 mm dl., češule úzce trubkovitá, 6–10 (–12) mm dl., 0,6–1,5 mm šir., na bázi později rozšířená, vně hustě přitiskle chlupatá; kališní cípy vně přitiskle chlupaté, eliptické až vejčité, 3–5 mm dl., 1,5–3,0 mm šir., červenorůžové až fialovorůžové (vz. bílé); prašníky žluté, 0,6–0,8 mm dl., nitky hor. kruhu tyčinek delší, 0,4–0,6 mm dl.; semeník chlupatý; blizna paličkovitá, 0,4–0,6 mm v průměru. Plod zasychavá červenohnědá peckovice, až do doby zralosti uzavřená v zaschlé češuli. Semena podlouhle vejcovitá, černohnědá, ± 4 mm v průměru. IV–VI. Chf. Tox.

2n = 18 (ČR: 12. Dol. Pojiz.)

Ekologie a cenologie: Světlé suché doubravy, teplomilné a reliktní bory, výslunné lemy a trávníky v blízkosti lesa. Na písčitéch nebo skeletovitých, vysychavých, dobře provzdušněných, zásaditých (karbonátových) až slabě kyselých (silikátových) půdách. Na příhodných stanovištích vytváří někdy rozsáhlé porosty. Nejčastěji ve společenstvech svazů *Quercion pubescenti-petraeae* (zvláště v asociaci *Potentillo albae-Quercetum* LIBBERT 1933) a *Erico-Pinion*, méně již *Bromion erecti* a ve společenstvech třídy *Festuco-Brometea*.

Rozšíření v ČR: Vyskytuje se vzácně v termofytiku a teplejších částech mezofytika, v oreofytiku chybí. Převážně v kolinním, řídkěji v planárním stupni (min.: Podvlčí u Dolních Beřkovic, 170 m; max.: Františkov u Suchdola nad Lužnicí, 460 m). Druh v posledních desetiletích silně na ústupu. Většina lokalit vyžaduje ověření. § Δ — Mapy: ŠMARDA XM 1963: map. 80 (Morava); SLAVÍK FKS 1990: 165.

T: 5b. Roudn. písky (Bechlín †), 7b. Podřip. tab. (Podvlčí u Dolních Beřkovic †; Štětí†; Bezděkovský háj u Roudnice †), 8. Čes. kras, 10. Praž. ploš. (Praha–Nusle †; mezi Lhotkou a Modřany v Praze †), 12. Dol. Pojiz. (mezi Hostínem a Mělnickou Vruticí; Lhotka u Mělníka; mezi Lhotou a Hlavencem; Benátky nad Jizerou; mezi Konětopy, Mečeříží a Horním Slivnem), 16. Znoj.-brn. pah., 18b. Dolnomor. úv. (les Doubrava u Hodonína), 19. B. Karp. step. (les Hluboček u Míkovíc), 20b. Hustop. pah., 21a. Han. pah. (Chrást u Grygova). — M: 39. Třeboň. pán. (Františkov u Suchdola nad Lužnicí; Chlum u Třeboně), 41. Stř. Povlt., 52. Ral.-bez. tab. (Páterov; mezi Bělou pod Bezdězem a Mnichovým Hradištěm), 55a. Malosk. (Rakousy), 55d. Tros. pah. (Příhrazy), 55e. Mark. pah. (Vlčí Pole u Dolního Bousova), 68. Mor. podh. Vysoč., 71c. Drah. podh. (Náměšť na Hané; vrch Velký Kosíř u Slatinic; Ptení u Prostějova), 76a. Mor. brána vl. (Kelč), 77c. Chřiby (Velehrad).

Literární údaje z 5. Terez. kotl. (les Myslivna u Libochovic), 7. Středočes. tab. (hřeben Šebín u Libochovic) a 27. Tachov. bráz. (Planá u Mariánských Lázní) jsou málo pravděpodobné. Charakter stanoviště neodpovídá ekologickým nárokům druhu. Zřejmě jde o záměnu s *D. mezereum*.

Celkové rozšíření: Evropa, kromě s. části, na východ po z. Ukrajinu, na jihu a jihovýchodě pouze v horách s. Španělska, Itálie a Balkánského poloostrova. — Mapy: GROSSET Bjull. Moskov. Obšč. Ispyt. Prir., ser. biol., 1964: 5, 1964; HENDRYCH Acta Univ. Carol.-Biol. 1965: 220, 1965; MEUSEL et al. 1978: 295.

2. *Thymelaea* MILL. — vrabečnice

Thymelaea MILLER Gard. Dict., ed. 4, sine p., 1754, nom. cons. — Syn.: *Ligia* FASANO Atti Accad. Napoli 1787: 245, 1788. — *Stellera* L. Sp. Pl. 512, 1753 p. p. — *Passerina* L. Sp. Pl. 559, 1753 p. p.

Lit.: BRECHER G. (1941): A *Thymelaea* — génuusz és fajai. Ind. Horti Bot. Univ. Budapest 5: 57–116. — TAN K. (1980): Studies in the Thymelaeaceae II. A revision of the genus *Thymelaea*. Not. Roy. Bot. Gard. Edinburgh 38: 189–246.

Jednoleté byliny. Kořen hlavní tenký, vz. jednou vidličnatě větvený; postranní kořeny krátké, nevětvené. Lodyha vzpřímená, nevětvená nebo chudě větvená ± v hor. polovině. Listy úzce kopinaté až čárkovité, přisedlé. Květy nenápadné, vždy v paždí listu a dvou listenů, jednotlivé nebo ve svazečcích po 2–4, přisedlé; češule neopadavá, džbánkovitá, přitiskle chlupatá, žlutozelená; kališní cípy přímé, žlutavé; semeník na vrcholu přitiskle chlupatý; čnělka krátká; nektarium zakrnělé nebo zcela chybí. Plod nažka uzavřená v zaschlé neopadavé češuli. — Asi 30 druhů v mírném a subtropickém pásu Evropy, s. Afriky a jz. Asie, s těžištěm výskytu ve Středozeří a na Pyrenejském poloostrově. — Autogam. Entomogam.

1. *Thymelaea passerina* (L.) COSS. et GERM. — vrabečnice roční Tab. 84/3

Thymelaea passerina (LINNAEUS) COSSON et GERMAIN Syn. Fl. Env. Paris, ed. 2, 360, 1859. — Syn.: *Stellera passerina* L. Sp. Pl. 559, 1753. — *Thymelaea arvensis* LAM. Fl. Franç. 3: 218, 1778, nom. illeg. — *Ligia passerina* (L.) FASANO Atti Accad. Napoli 1787: 245, 1788. — *Stellera annua* SALISB. Prodr. Stirp. 282, 1796, nom. illeg. — *Passerina stellera* RAMOND ex LAM. et DC. Fl. Franç., ed. 3, 3: 361, 1805. — *Passerina annua* (SALISB.) WIKSTRÖM Kongl. Vet.-Akad. Handl. 1818: 320, 1818, nom. illeg.

Exsikáty: Fl. Exs. Reipubl. Social. Českoslov., no 1543. — TAUSCH Herb. Fl. Bohem., no 1457. — Extra fines: Fl. Exs. Austro-Hung., no 3827. — Fl. Distr. Bacov. Exs., no 94.

Jednoleté byliny. Lodyha (10–) 15–40 cm vys., vzpřímená, oblá, tenká, nevětvená nebo chudě větvená ± v hor. polovině, lysá. Listy střídavé, přisedlé, úzce kopinaté až čárkovité, 5–15 mm dl., 1,0–2,5 mm šir., na vrcholu zašpičatělé, směrem k vrcholu lodyhy se pozvolna zmenšující, lysé, někdy na rubu žláznatě tečkované, světle zelené. Květy oboupohlavné, jednotlivé nebo ve svazečcích po 2–4, vyrůstají z chomáče bílých chlupů v paždí listu a dvou listenů, přisedlé; listeny 2–3 mm dl., kopinaté, přisedlé, na bázi na okraji řídké brvitě. Češule 1–2 mm dl., 1,0–1,5 mm šir. (za plodu); kališní cípy vejčité, na vrcholu tupé, ± 1 mm dl., na vnější straně přitiskle chlupaté; prašníky žlutooranžové, nitky krátké, ± 0,2 mm dl.; čnělka ± 0,5 mm dl., blizna paličkovitá, na povrchu jemně bradavčitá. Nažka hnědozelená,

Význam: Obsahuje toxické diterpenoidní alkoholy, vykazující mj. i karcinogenní aktivitu, a vonné kumariny a jejich glykosidy (např. dafnetin, dafnoretin, umbelliferon aj.). Často pěstován na skalkách v mnoha vyšlechtěných kultivarech: cv. Albo-marginata a cv. Variegata s panašovanými listy nebo jejich okraji; cv. Eximia s velkými sytě růžovými květy a nejčastěji pěstovaný cv. Alba s bílými květy.

hruškovitá, 1,5–2,5 mm dl. Semena kuželovitě vřetenovitá, na delším vrcholu zašpičatělá, 1–2 mm dl., bílá. VII–VIII. Tf. Tox.

2n = 18 (ČR: 20a. Bučov. pah.)

Ekologie a cenologie: Výslunné svahy s xerothermní vegetací, rumišťe, úhory, okraje polí a vinice; na minerálně silných, bázemi bohatých půdách. Nejčastěji ve společenstvech svazů *Caucalium lappulae*, *Festucion valesiaceae* a *Bromion erecti*.

Rozšíření v ČR: Vzácně v termofytiku stř. Čech a j. Moravy, jen ojediněle v nejteplejších oblastech mezofytika. Izolovaný výskyt na Strakonických vápencích, u Opavy, Nového Jičína a Vizovic. V planárním a kolinním stupni (max.: Borač u Tišnova, 430 m). — Mapy: ŠMARDA XM 1963: 245 (Morava); SLAVÍK FKS 1990: 165.

T: 7b. Podřip. tab. (Hošťka; Snědovice; vrch Říp u Roudnice nad Labem), 7c. Slán. tab., 10a. Jenšt. tab. (Brnky; Dolní Chabry), 11a. Všet. Pol., 11b. Poděb. Pol. (Lysá nad Labem; Zbožičko; Kutná Hora), 12. Dol. Pojiz. (Živonín; mezi Kbellem, Jiřicemi a Mladou; Mladá Boleslav), 16. Znoj.-brn. pah., 17b. Pavl. kop., 17c. Milov.-valt. pah. (Hlohovec; Sedlec), 18a. Dyj.-svr. úv. (Šanov; Nový Přerov; Novosedly), 18b. Dolnomor. úv. (Bzenec; Veselí nad Moravou), 19. B. Karp. step., 20. Jihomor. pah., 21. Haná. — M: 37f. Strak. váp. (Řepice; Drouzetice; Domanice; Rovná), 45a. Loveč. střed. (Stvolínky, 1856), 68. Mor. podh. Vysoč., 70. Mor. kras (vrch Hády u Brna), 74b. Opav. pah. (Střebovice; Štáblovice), 76a. Mor. brána vl. (Dobrotice; Nový Jičín), 79. Zlín. vrchy (Kostelec), 80a. Vset. kotl. (Jasenná u Vizovic, 1885).